32వ అధ్యాయం

٣٢ - بَابُ فَضْلِ ضَعَفَةِ الْمُسْلِمِينَ وَالْفُقَرَاءِ وَالْخَامِلِينَ

దీన, నిరుపేద ముస్లింల విశిష్టత

قال الله تعالى: ﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾ [الكهف: ٢٨].

దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌లో అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడు:

“తమ ప్రభువు ప్రసన్నతను అర్థిస్తూ ఎవరు ఉదయం, సాయంత్రం ఆయనను వేడు కుంటారో, వారి సహచర్యం పట్ల నీ హృదయాన్ని సంతృప్తపరచుకో. వారి నుండి నీ దృష్టిని ఏ మాత్రం మరల్చకు.” (అల్ కహఫ్ : 28)

٢٥٤ - عن حَارِثَةَ بنِ وَهْبٍ رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ اللهِ ﷺ يقولُ: «أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ؟ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعِّفٍ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لَأَبَرَّهُ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ؟ كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ» متفقٌ عليه.

254 దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా అంటుండగా తాను విన్నానని హజ్రత్ హారిసా బిన్ వహబ్ (రజి) తెలిపారు. : నేను మీకు స్వర్గవాసుల గురించి చెప్పనా? (సాధారణంగా లోకులు) అల్పుడిగా జమకట్టే ప్రతి బలహీనుడు (స్వర్గవాసి అయివుంటాడు). అతను గనక దేవుని మీద ప్రమాణంచేస్తే దేవుడు అతని ప్రమాణాన్ని నిజం చేస్తాడు. (ఇక) నరకవాసుల గురించి చెప్పనా? పొగరు బోతు, పిసినిగొట్టు, గర్విష్ఠి అయిన ప్రతివాడూ (నరకవాసియే).

(బుఖారీ - ముస్లిం)

«الْعُتُلُّ»: الْغَلِيظُ الْجَافِي. وَ«الجَوَّاظُ» بفتح الجيم وتشديدِ الواوِ وبالظاءِ المعجمة: وَهُوَ الْجَمُوعُ الْمَنُوعُ، وَقِيلَ: الضَّخْمُ الْمُخْتَالُ في مِشْيَتِهِ، وَقِيلَ: الْقَصِيرُ الْبَطِينُ.

‘ఉతుల్ల్’ అంటే పొగరుబోతు. ‘జవ్వాజ్’ అంటే ఎవరికీ ఇవ్వకుండా పోగుచేసి ఉంచేవాడు, పిసినిగొట్టు. కొందరి

అభిప్రాయంలో నిక్కుతూ నడిచే స్థూల కాయుడు. ఇంకా కొందరి అభిప్రా యంలో చిన్న బొజ్జ గలవాడని అర్థం.

(సహీహ్ బుఖారీలోని వ్యాఖ్యానాల ప్రకరణంలోనూ, సహీహ్ ముస్లింలోని స్వర్గభాగ్యాల ప్రకరణంలోనూ ఈ హదీసు ప్రస్తావనకు వచ్చింది.)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసులో సమాజంలోని దీనులు, బలహీనులు, నిరుపేదల విశిష్ఠతను గురించి చెప్పబడింది. లోకులు వారిని అల్పులుగా భావిస్తారు. సమాజంలో వారికి సరైన విలువ ఉండదు. కాని దైవభక్తి, విశ్వాసాల పరంగా వారు ఎంతో ఉన్నత స్థానంలో ఉంటారు. పైకి వారు బలహీనులు, నిస్సహాయులుగా కనపడినప్పటికీ వారు గనక దేవునిపై పూర్తి నమ్మకంతో ప్రమాణం చేస్తే దేవుడు తప్పకుండా వారి ప్రమాణాన్ని నిజం చేస్తాడు. వారిలో అంతటి శక్తి నిగూఢమై ఉంటుంది మరి!

٢٥٥ ـ وعن أبي العباس سهلِ بن سعدِ الساعِدِيِّ رضي الله عنه قال: مَرَّ رَجُلٌ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ؛ فقال لرَجُلٍ عِنْدَهُ جَالِسٍ: «مَا رَأْيُكَ في هٰذَا؟»، فقال: رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِ النَّاسِ، هٰذَا وَاللهِ! حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ يُشَفَّعَ. فَسَكَتَ رسولُ الله ﷺ، ثُمَّ مَرَّ رَجُلٌ آخَرُ، فَقَالَ لَهُ رسُولُ اللهِ ﷺ: «مَا رَأْيُكَ في

255. హజ్రత్ అబుల్ అబ్బాస్ సహ్లా బిన్ సాద్ సాయిదీ (రజి) కథనం : ఒక వ్యక్తి దైవప్రవక్త ముందు నుంచి వెళ్ళాడు. ఆయన తన దగ్గర కూర్చొనివున్న మరో వ్యక్తితో "ఇతని గురించి నీ అభిప్రాయం ఏమిటి?" అని అడిగారు. దానికా వ్యక్తి "ఇతను చాలా పెద్ద మనిషి. దైవంతోడు! ఇతను ఎంత గొప్పవాడంటే, ఇతను ఎవరికన్నా వివాహ సందేశం పంపితే (దాన్నెవరూ నిరాకరించలేరు). తప్ప కుండా అతని వివాహం జరిగిపోతుంది. ఎవరికోసమైనా సిఫారసు చేస్తే అతని సిఫారసు అంగీకరించబడుతుంది" అని అన్నాడు. అది విని దైవప్రవక్త (సల్లం) మౌనంగా ఉన్నారు. (కాసేపటికి) ఇంకో వ్యక్తి అక్కడి నుండి వెళ్ళాడు. "ఇతని

هٰذَا؟»، فقال: يا رسولَ الله! هٰذَا رَجُلٌ مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ هٰذَا حَرِيٌّ إنْ خَطَبَ أَنْ لا يُنْكَحَ، وَإنْ شَفَعَ أَنْ لا يُشَفَّعَ، وَإنْ قَالَ أَنْ لا يُسْمَعَ لِقَوْلِهِ. فقال رسول الله ﷺ: «هذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الأرْضِ مِثْلَ هذَا» متفقٌ عليه.

గురించి నీ అభిప్రాయం ఏమిటని దైవప్రవక్త (సల్లం) మళ్ళీ తన దగ్గరున్న వ్యక్తిని అడిగారు. దానికావ్యక్తి, "దైవ ప్రవక్తా! ఇతనొక నిరుపేద ముస్లిం. ఇతను ఎంత అల్పుడంటే, ఇతను వివాహ సందేశాన్ని పంపితే ఇతన్ని వివాహం చేసుకోవటానికి ఎవరూ ముందుకు రారు. ఇతను సిఫారసు చేస్తే ఎవరూ ఇతని సిఫారసుని లెక్కచేయరు. అసలు ఇతని మాటల్ని కూడా ఎవరూ పట్టించుకోరు" అని అన్నాడు. అందుకు దైవప్రవక్త (సల్లం) "లోకంలో మొదటి వ్యక్తుల్లాంటివారి కన్నా ఈ నిరుపేద వ్యక్తే మేలైనవాడు" అని అన్నారు.

(బుఖారీ - ముస్లిం)

قوله: «حَرِيٌّ» هُوَ بفتح الحاءِ وكسر الراءِ وتشديد الياءِ: أيْ حَقِيقٌ. وقوله: «شَفَعَ» بفتح الفاءِ.

'హరియ్యున్' అంటే యోగ్యుడు అని అర్థం. 'షఫఅ' అనే పదంలో 'ఫ'కు అకారం.

(సహీహ్ బుఖారీలోని నికాహ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

1. సమాజంలో కొందరు ముస్లింలు పేదరికంలో మగ్గుతూ అనామకులుగా జీవితం గడుపుతుంటారు. సమాజంలో వారికి తగినంత గుర్తింపు లభించదు. అసలు వారిని అడిగిచూసే మహానుభావుడే ఉండడు. అయితే అల్లాహ్ దృష్టిలో వీరిలో ఒక్కొక్కడు విశ్వాస భాగ్యం లేని లోకులందరికన్నా ఘనుడు. దేవుని సన్నిధిలో భక్తీ విశ్వాసాలకే విలువ ఉంటుంది. ఇహలోకపు వంశప్రతిష్ఠలు, డాబు, దర్పం ఆయన దగ్గర పనికిరావు.
2. వివాహం కోసం సౌశీల్యవతులైన స్త్రీ, పురుషులను ఎంచుకోవాలి. వారు పేదవారైనప్పటికీ గుణానికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలి. పేదవారైనప్పటికీ వారు ధార్మికంగా ఇతర ముస్లింలకు జోడు కాగలరు. వివాహ సందర్భాల్లో ధర్మానికి, నైతికతకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలిగాని ప్రాపంచిక విషయాలను అంతగా పట్టించుకోరాదు.

٢٥٦ - وعن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه عن النبي ﷺ قال: «احتجت الجَنَّةُ وَالنَّارُ فقالت النَّارُ: فِيَّ الجَبَّارُونَ وَالمُتَكَبِّرُونَ، وَقَالَتِ الجَنَّةُ: فِيَّ ضُعَفَاءُ النَّاسِ وَمَسَاكِينُهُمْ، فَقَضَى اللهُ بَيْنَهُمَا: إنَّكِ الجَنَّةُ رَحْمَتِي أَرْحَمُ بِكِ مَنْ أَشَاءُ، وَإنَّكِ النَّارُ عَذَابِي أُعَذِّبُ بِكِ مَنْ أَشَاءُ، وَلِكِلَيْكُمَا عَلَيَّ مِلْؤُهَا» رواه مسلم.

256. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుద్రీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు : స్వర్గం మరియు నరకం పరస్పరం వాదులాడు కున్నాయి. నాలో తలబిరుసులు, అహం కారులు ఉంటారని నరకం అంటే, నాలో బల హీనులు, నిస్సహాయులు ఉంటారని స్వర్గం అన్నది. అప్పుడు అల్లాహ్ వారిద్దరినీ సముదాయిస్తూ (స్వర్గంతో) "నీవు నా కారుణ్యానివి. నేను నీ ద్వారా నాకిష్టమైన వారిని కరుణిస్తాను. (తరువాత నరకంతో) నీవు నా శిక్షవి. నేను నీ ద్వారా నేను తలచినవారిని శిక్షి స్తాను. మీ ఇద్దరినీ నింపాల్సిన బాధ్యత నాది" అని అన్నాడు. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని స్వర్గసుఖాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

పై హదీసులో బలహీనులు, నిరాధారజీవులు అంటే ప్రపంచంలో పేదరికంతో బాధపడుతున్నప్పటికీ దేవుడు ప్రసాదించిన దాంతోనే తృప్తిచెంది, దైవానికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటూ జీవితం గడిపేవారని అర్థం. వీరు ఇతరులను మోసగించి ధనం సంపాదించేవారు కారు. ఇలాంటివారి కోసం ఈ హదీసులో స్వర్గసుఖాల శుభవార్త వినిపించబడింది. వీరికి భిన్నంగా దైవాజ్ఞలను శిరసావహించకుండా, తలబిరుసుతనానికి ఒడిగట్టే అహంకారులు, పొగరుబోతులు నరకానికి పోతారని హెచ్చరించబడింది. పరిణామం రీత్యా ఈ ఇరువర్గాల్లో ఎవరు ఉత్తములో తెలుస్తూనే ఉంది.

స్వర్గనరకాల మధ్య సంభాషణ జరగడమనేది అసాధ్య విషయమేమీ కాదు. దేవుడు సర్వాధికారి. అన్నీ చేయగల సమర్థుడు. ఆయన నిర్జీవం నుండి సజీవాన్ని తీయగలడు. సజీవం నుండి నిర్జీవాన్ని తీసుకురాగలడు. ఆయన స్వర్గనరకాలకు మాట్లాడే, అర్థం చేసుకునే శక్తిని ప్రసాదిస్తే వాటి మధ్య సంభాషణ జరగటంలో ఆశ్చర్యమేముంది?! ముస్నదె అహ్మద్‌లో ఈ హదీసు ఇంకా వివరంగా వచ్చింది. సహీహ్ బుఖారీ వ్యాఖ్యాన ప్రకరణంలోని అబూ హురైరా (రజి) కథనం అబూ సయీద్ ఖుద్రీ (రజి) కథనం కన్నా విపులంగా ఉంది.

٢٥٧ ـ وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسولِ الله ﷺ قال: «إِنَّهُ لَيَأْتِي الرَّجُلُ السَّمِينُ الْعَظِيمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لا يَزِنُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ» متفقٌ عليه.

257. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు : ప్రళయదినాన ఒక లావుపాటి పెద్ద మనిషి (దేవుని సన్నిధికి) వస్తాడు. కాని దేవుని వద్ద అతని బరువు (విలువ) దోమ రెక్కంత కూడా ఉండదు. *(బుఖారీ - ముస్లిం)*

(సహీహ్ బుఖారీలోని వ్యాఖ్యానాల ప్రకరణంలోనూ, ఇంకా సహీహ్ ముస్లింలోని కపట విశ్వాసుల ప్రకరణంలోనూ ఈ హదీసు పొందుపరచబడి ఉంది.)

ముఖ్యాంశాలు

దేవుని వద్ద మనిషి దేహబలానికి అతని రూపురేఖలకు ఎలాంటి విలువా ఉండదని ఈ హదీసు ద్వారా తెలుస్తోంది. మనిషిలోని చిత్తశుద్ధి, భక్తివిశ్వాసాలకే అక్కడ విలువ ఉంటుంది. కనుక మనిషి దేహ సౌందర్యానికన్నా అంతర్యాన్ని చెడు మాలిన్యాల నుంచి ప్రక్షాళనం చేసుకోవటానికే ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనివ్వాలి.

٢٥٨ ـ وعنه أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ كَانَتْ تَقُمُّ الْمَسْجِدَ، أَوْ شَابّاً، فَفَقَدَهَا رسولُ اللهِ ﷺ، فَسَأَلَ عَنْهَا أَوْ عَنْهُ، فقالوا: مَاتَ. قال: «أَفَلا كُنْتُمْ آذَنْتُمُونِي» فَكَأَنَّهُمْ صَغَّرُوا أَمْرَهَا، أَوْ أَمْرَهُ فقال: «دُلُّونِي عَلَى قَبْرِهِ» فَدَلُّوهُ فَصَلَّى عَلَيْهَا، ثُمَّ قال: «إِنَّ هٰذِهِ الْقُبُورَ مَمْلُوءَةٌ ظُلْمَةً عَلَى أَهْلِهَا، وَإِنَّ اللهَ تَعَالَى يُنَوِّرُهَا لَهُمْ بِصَلاتِي عَلَيْهِمْ» متفقٌ عليه.

258. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) గారే చేసిన కథనం : ఒక నల్లని స్త్రీయో లేక ఓ యువకుడో - మస్జిద్ ఊడ్చేవారు. ఒకసారి ఆమె కనిపించకపోవటంతో దైవప్రవక్త (సల్లం) ఆమె గురించి అడిగారు. ఆమె చనిపోయిందని సహచరులు చెప్పారు. దానికాయన (చిరు కోపంతో) "మరి ఆ విషయం నాతో ఎందుకు చెప్పలేదు?" అని అడిగారు. సహచరులు (అతడు లేక) ఆమె విషయాన్ని తేలికగా తీసుకున్నారు. అందుకే ఆయనకు తెలియపరచలేదు. అసలు సంగతి తెలుసుకొన్న తరువాత ఆయన "సరే, నాకు ఆమె సమాధి ఎక్కడుందో చూపించండి" అని కోరారు. సహచరులు ఆయనకు సమాధి చూపించగా ఆయన ఆమె సమాధివద్ద (జనాజా)

قوله: «تَقُمُّ» هو بفتح التَّاءِ وَضَمِّ القَافِ: أَيْ تَكْنُسُ. وَ«القُمَامَةُ»: الكُنَاسَةُ. وَ«آذَنْتُمُونِي» بِمَدِّ الهَمْزَةِ، أَيْ: أَعْلَمْتُمُونِي.

నమాజు చేశారు. తరువాత ప్రజలతో ఇలా అన్నారు : "నిస్సందేహంగా సమాధులు వాటిలో వున్న వారికొరకు చీకటితో నిండి ఉన్నాయి. నేను వాటి దగ్గర నమాజు చేసినప్పుడు దేవుడు వారికి వెలుతురును ప్రసాదిస్తాడు."
(బుఖారీ - ముస్లిం)

'తఖుమ్ము' అంటే ఊడ్వటం. ఖుమామా అంటే చెత్తాచెదారం. 'ఆజన్‌తుమూనీ' అంటే మీరు నాకు తెలియపరచారని అర్థం.

(సహీహ్ బుఖారీలోని మస్జిదుల ప్రకరణంలోనూ, సహీహ్ ముస్లింలోని జనాయెజ్ ప్రకరణంలోనూ ఈ హదీసు పేర్కొనబడింది.)

ముఖ్యాంశాలు

మరికొన్ని ఉల్లేఖనాల ఆధారంగా పండితులు మస్జిద్‌ను శుభ్రం చేసే సేవకురాలు స్త్రీయేనన్న నిర్ణయానికి వచ్చారు. ఏదిఏమైనా ఇందులో దైవప్రవక్త (సల్లం) గారి వినమ్రత, అణకువ భావాలు వెల్లడౌతున్నాయి. ఓ సామాన్య స్త్రీకి సైతం ఆయన దృష్టిలో గౌరవం ఉండేది. ఈ హదీసు బోధించే మరొక విషయం ఏమిటంటే పుణ్యపురుషుల అంత్యక్రియల్లో (జనాజాలో) పాల్గొనాలి. ఏ కారణం చేతనైనా పాల్గొనలేకపోతే సమాధి దగ్గర అయినా నించొని జనాజా నమాజ్ చేసుకోవచ్చు.

٢٥٩ ـ وعنه قال: قال رسولُ الله ﷺ: «رُبَّ أَشْعَثَ مَدْفُوعٍ بِالأَبْوَابِ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لأَبَرَّهُ» رواه مسلم.

259. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు : కొందరు దుమ్ము కొట్టుకొని (చూడటానికి అసహ్యంగా) కనపడతారు. వారిని గుమ్మం వద్దనుంచే కసరి కొట్టడం జరుగుతుంది. కాని వారు గనక దైవంపై ప్రమాణం చేస్తే దేవుడు వారి ప్రమాణాన్ని తప్పకుండా నిజం చేస్తాడు. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాల ప్రకరణం)

٢٦٠ ـ وعن أسامة رضي الله عنه عن النبي ﷺ قال: «قُمْتُ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ، فَإِذَا عَامَّةُ مَنْ دَخَلَهَا الْمَسَاكِينُ، وَأَصْحَابُ الْجَدِّ مَحْبُوسُونَ، غَيْرَ أَنَّ أَصْحَابَ النَّارِ قَدْ أُمِرَ بِهِمْ إِلَى النَّارِ. وَقُمْتُ عَلَى بَابِ النَّارِ فَإِذَا عَامَّةُ مَنْ دَخَلَهَا النِّسَاءُ» متفقٌ عليه.

وَ«الجَدُّ» بفتح الجيم: الْحَظُّ وَالْغِنَى. وقوله: «مَحْبُوسُونَ» أَيْ: لَمْ يُؤْذَنْ لَهُمْ بَعْدُ فِي دخول الجَنَّةِ.

260. హజ్రత్ ఉసామా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా తెలియజేశారు : నేను స్వర్గ ద్వారంలో నించొని చూశాను. స్వర్గంలో ప్రవేశించే వారిలో నాకు చాలా మంది అభాగ్యులే కనిపించారు. ధనవంతులు (స్వర్గంలో ప్రవేశించలేక) ఆగిపోతున్నారు. అయితే నరకవాసుల్ని నరకానికి తీసుకెళ్ళమని ఆదేశమయింది. నేను నరక ద్వారంలో (కూడా) నించొని చూశాను. అందులో ప్రవేశించేవారిలో చాలామంది స్త్రీలే ఉన్నారు. *(బుఖారీ - ముస్లిం)*

'జద్దు' అంటే కలిమి, ఆర్థికంగా మంచి స్థితిలో ఉండటం. 'మహ్బూసూన' అంటే వారికి ఇంకా స్వర్గంలో ప్రవేశించ టానికి అనుమతి లభించలేదని భావం.

(సహీహ్ బుఖారీలోని నికాహ్ ప్రకరణంలోనూ, ఇంకా సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రేమైక వచనాల ప్రకరణంలోనూ ఈ హదీసు ప్రస్తావనకు వచ్చింది.)

ముఖ్యాంశాలు

స్వర్గనరకాల స్థితిగతులను గురించి దేవుడు తన వాణి ద్వారా దైవప్రవక్త (సల్లం)కు తెలియపరచి ఉంటాడు లేదా ఆయన మగతలో ఈ సన్నివేశాలను తిలకించి ఉండవచ్చు. ఏదిఏమైనా ఈ హదీసు దీన, బలహీన ముస్లింల ఘనతను చాటి చెబుతోంది. అలాగే ధనవంతులు మిడిసిపాటుకు లోనుకాకుండా దైవానికి కృతజ్ఞులై జీవితం గడపాలని హెచ్చరిస్తోంది. మరికొన్ని ఉల్లేఖనాల్లో స్త్రీలు అధిక సంఖ్యలో నరకంలో ఉండటానికి కారణం; వారు తమ భర్తల పట్ల ఎక్కువగా కృతఘ్నతకు పాల్పడుతుండటమేనని దైవప్రవక్త (సల్లం) చెప్పారు. కనుక ముఖ్యంగా స్త్రీలు ఈ విషయాన్ని గ్రహించి తమ వైఖరిని మార్చుకోవటానికి ప్రయత్నించాలి.

٢٦١ - وعن أبي هريرةَ رضي الله عنه عن النَّبيِّ ﷺ قال: «لَمْ يَتَكلَّمْ في الْمَهْدِ إلَّا ثَلاثَةٌ عِيسى ابْنُ مَرْيَمَ، وَصَاحِبُ جُرَيْجٍ، وَكَانَ جُرَيجٌ رَجُلاً عابداً، فاتَّخَذَ صَوْمَعَةً فَكَانَ فِيهَا، فَأَتَتْهُ أُمُّهُ وَهُوَ يُصَلِّي فَقَالَت: يَا جُرَيجُ! فقالَ: يَا رَبِّ! أُمِّي وَصَلاتِي. فَأَقْبَلَ عَلَى صَلاتِهِ فَانصَرَفَتْ. فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَتَتْهُ وَهُوَ يُصَلِّي فقالتْ: يَاجُرَيجُ! فقالَ: أَيْ ربِّ! أُمِّي وَصَلاتِي، فَأَقبَلَ عَلَى صَلاتِهِ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَتَتْهُ وَهُوَ يُصَلِّي فَقَالَتْ: يَا جُرَيْجُ! فقال: أَيْ رَبِّ! أُمِّي وَصَلاتِي، فَأَقْبَلَ عَلَى صَلاتِهِ، فقالتْ: اللَّهُمَّ لا تُمِتْهُ حَتَّى يَنْظُرَ إلى وُجُوهِ الْمُومِسَاتِ. فَتَذَاكَرَ بَنُو إسْرائِيلَ جُرَيجاً وَعِبادَتَهُ، وَكَانَتِ امْرَأَةٌ بَغِيٌّ يُتَمَثَّلُ بِحُسْنِهَا، فقالتْ: إنْ شِئْتُمْ لأَفْتِنَنَّهُ، فَتَعَرَّضَتْ لَهُ، فَلَمْ يَلْتَفِتْ إليْهَا، فَأَتَتْ رَاعِياً كَانَ يَأْوِي إلى صَوْمَعَتِهِ، فَأَمْكَنَتْهُ مِنْ نَفْسِهَا فَوَقَعَ عَلَيْهَا. فَحَمَلَتْ، فَلَمَّا وَلَدَتْ قَالَتْ: هُوَ مِنْ جُرَيجٍ، فَأَتَوْهُ فَاسْتَنْزَلُوهُ وَهَدَمُوا صَوْمَعَتَهُ، وَجَعَلُوا يَضْرِبُونَهُ، فقالَ: مَا شَأْنُكُمْ؟ قَالُوا: زَنَيْتَ بِهٰذِهِ الْبَغِيِّ فَوَلَدَتْ مِنْكَ. قالَ: أَيْنَ الصَّبِيُّ؟ فَجَاؤُوا بِهِ فقالَ: دَعُونِي حَتَّى أُصَلِّيَ،

261. దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా తెలియ జేశారని హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) అన్నారు : ఉయ్యాలలో (పసిపిల్లలుగా) ఉన్నప్పుడు మాట్లాడింది ముగ్గురే. (ఒకాయన) ఈసా (అలైహి), (రెండవ తను) జురైజ్. జురైజ్ అనే ఆయన దైవారాధకుడు. (ఆరాధన నిమిత్తం) ఆయన ఓ కుటీరాన్ని (ఆశ్రమంగా) తయారుచేసుకున్నాడు. (ఒకరోజు) ఆయన తన కుటీరంలో నమాజు చేస్తుండగా ఆయన తల్లి వచ్చి 'జురైజ్!' అని పిలిచింది. తల్లి పిలుపు విని ఆయన 'దేవా! (ఒకవైపు) అమ్మ పిలు స్తోంది. నేనా నమాజులో ఉన్నాను. (ఇప్పుడేం చేయాలి అన్న ఆలోచనలో పడిపోయాడు). చివరికి నమాజు మీదే భక్తిని లగ్నం చేసుకున్నాడు. (ఆయన తల్లి వెళ్ళిపోయింది) ఆమె మరుసటి దినం వచ్చినప్పుడు కూడా ఆయన నమాజులోనే ఉన్నాడు. ఆమె 'జురైజ్!' అని పిలిచింది. అప్పుడు కూడా ఆయన అమ్మ పిలుపుకు సమాధానం ఇవ్వాలా లేక నమాజులోనే కొనసాగాలా అన్న సందిగ్ధంలో పడిపోయాడు. చివరికి ఆయన నమాజునే కొనసాగించాడు. (ఆయన్నుంచి ఎలాంటి సమాధానం రాకపోవటంతో ఆయన తల్లి వెళ్ళి పోయింది.) తిరిగి మూడోరోజు వచ్చి నప్పుడు కూడా ఆయన నమాజులోనే ఉన్నాడు. ఆమె 'జురైజ్!' అని పిలిచింది. తల్లి పిలుపు విని ఆయన "దేవా! అటు

نَصَلَّى، فَلَمَّا انصرفَ أَتَى الصَّبِيَّ فَطَعَنَ فِي بَطْنِهِ وقالَ: يَا غُلامُ! مَنْ أَبُوكَ؟ قالَ: فُلانٌ الرَّاعِي، فَأَقْبَلُوا عَلَى جُرَيجٍ يُقَبِّلُونَهُ وَيَتَمَسَّحُونَ بِهِ وَقالُوا: نَبْنِي لَكَ صَوْمَعَتَكَ مِنْ ذَهَبٍ، قالَ: لا، أَعِيدُوهَا مِنْ طِينٍ كَمَا كَانَتْ، فَفَعَلُوا. وَبَيْنَا صَبِيٌّ يَرْضَعُ مِنْ أُمِّهِ، فَمَرَّ رَجُلٌ رَاكِبٌ عَلَى دَابَّةٍ فَارِهَةٍ وَشَارَةٍ حَسَنَةٍ، فَقَالَتْ أُمُّهُ: اللَّهُمَّ! اجْعَل ابْنِي مِثْلَ هٰذَا، فَتَرَكَ الثَّدْيَ وَأَقْبَلَ إِلَيْهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فقالَ: اللَّهُمَّ! لا تَجْعَلْنِي مِثْلَهُ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى ثَدْيِهِ فَجَعَلَ يَرْتَضِعُ، فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رسولِ الله ﷺ وَهُوَ يَحْكِي

అమ్మ పిలుస్తోంది. ఇటు నేను నమాజులో ఉన్నాను. (ఇప్పుడు నేనేం చేయాలి?" అన్న ఆలోచనలోనే ఉండి పోయాడు) ఆఖరికి నమాజునే కొన సాగించాలని తేల్చుకున్నాడు. అప్పుడు ఆయన తల్లి ఆయన్ని శపిం చింది. "దేవా! ఇతనికి వ్యభిచారిణులు ఎదురు పడేదాకా ఇతని ప్రాణం తీయకు" అని చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

(కొంత కాలానికి) ఇస్రాయీల్ జాతిలో జురైజ్ ఆరాధనకు బాగా పేరు వచ్చింది. వారిలో అందగత్తె అయిన ఒక వ్యభిచా రిణి ఉండేది. ఆమె (ఇస్రాయీల్ జాతి వారితో) "మీరు సరేనంటే నేను ఈయన్ని నా వలలో వేసుకోగలను" అని అంది. ఆ తరువాత ఆమె ఆయన ముందుకు వచ్చి ఆయన్ని కవ్వించింది. కాని ఆయన మాత్రం తన దృష్టిని మరల్చ లేదు. ఆమె (అక్కడ్నుంచి) ఓ పశువుల కాపరి దగ్గరికి వెళ్ళింది. ఆ పశువుల కాపరి జురైజ్ ఆశ్రమానికి వస్తూపోతూ ఉండేవాడు. ఆ స్త్రీ పశువుల కాపరికి తన మీద అధికారమిచ్చింది. అతనామెతో వ్యభిచారం చేశాడు. దాంతో ఆమె గర్భవతి అయింది. (కొంత కాలానికి) ఆమెకు ఓ మగపిల్లవాడు పుట్టాడు. అయితే ఆ పిల్లవాడు తనకు జురైజ్ వల్ల పుట్టాడని ఆ స్త్రీ ప్రజల్లో ప్రచారం చేసింది. అది తెలుసుకొని జనం జురైజ్‌ను కొట్టడానికి పరుగెత్తారు. ఆయన్ని కుటీరం నుంచి ఈడ్చి

ارْتِضَاعَهُ بِأُصْبُعِهِ السَّبَّابَةِ فِي فِيهِ، فَجَعَلَ
يَمُصُّهَا، قَالَ: «وَمَرُّوا بِجَارِيَةٍ وَهُمْ
يَضْرِبُونَهَا، وَيَقُولُونَ: زَنَيْتِ
سَرَقْتِ، وَهِيَ تَقُولُ: حَسْبِيَ اللهُ وَنِعْمَ
الْوَكِيلُ. فقالَتْ أُمُّهُ: اللَّهُمَّ! لا تَجْعَل ابْنِي
مِثْلَهَا، فَتَرَكَ الرَّضَاعَ وَنَظَرَ إِلَيْهَا فَقَالَ:
اللَّهُمَّ! اجْعَلْنِي مِثْلَهَا، فَهُنَالِكَ تَرَاجَعَا
الْحَدِيثَ فقالت: مَرَّ رجلٌ حَسَنُ الْهَيْئَةِ
فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ! اجْعَل ابْنِي مِثْلَهُ فَقُلْتَ:

కుటీరాన్ని నేలమట్టం చేశారు. తరువాత ఆయన్ని (క్రిందపడేసి) చితకబాద సాగారు. ఆయన (కొంతసేపటి తరువాత తేరుకొని) "అసలు నేనేం పాపం చేశానని మీరు నన్ను కొడుతున్నారు" అని అడిగాడు. దానికి వారు "నీవు ఆ స్త్రీతో వ్యభిచారం చేశావు, నీ వల్ల ఆమెకు ఒక పిల్లవాడు కూడా పుట్టాడు" అని అన్నారు. వారి మాటలు విని ఆయన "ముందు ఆ పిల్లవాడ్ని తీసుకురండి" అని అన్నాడు. వారు ఆ పిల్లవాడ్ని తీసుకొచ్చారు. తరువాత ఆయన "నన్ను కాస్త విడిచిపెడతారా? నమాజ్ చేసుకుంటాను" అని అన్నాడు. (వాళ్ళు ఆయన్ని విడిచిపెట్టారు). ఆయన నమాజ్ చేసుకున్నాడు. నమాజ్ ముగించుకున్న తరువాత పిల్లవాడి దగ్గరికి వచ్చి అతని పొట్టపై గిల్లి, "బాబూ! నీ తండ్రి ఎవరూ?" అని అడిగాడు. (అంతే, మాటలు కూడా రాని ఆ చంటిపిల్లవాడు) "నా తండ్రి ఫలానా పశువుల కాపరి" అని చెప్పాడు. చంటిపిల్లవాడు మాట్లాడటం చూసి జనం ఆశ్చర్యపోయారు. జురైజ్‌కు ప్రభావితులై అందరూ ఆయన్ని చుంబించసాగారు. భక్తితో తాకసాగారు. వాళ్ళంతా జురైజ్‌తో "మేము తమరి కుటీరాన్ని బంగారంతో కట్టించి ఇస్తాం" అని అన్నారు. దానికి జురైజ్, "అవసరం లేదు, మునుపు ఎలాగుందో అలాగ మట్టితో కట్టించండి చాలు" అని అన్నాడు.

(ఇక శైశవంలోనే మాట్లాడిన మూడవ పిల్లవాడి సంఘటన ఇలా ఉంది.) ఒక స్త్రీ తన చంటిపిల్లవాడికి పాలు త్రాపుతుండగా మంచి (ఖరీదైన) దుస్తులు ధరించివున్న ఒక రౌతు వేగంగా ఆమె ముందునుంచి దూసుకు వెళ్ళాడు. ఆ స్త్రీ అతడ్ని చూసి, "అల్లాహ్! నా పిల్లవాడిని కూడా అంతటి గొప్పవాడిగా చెయ్యి" అని కోరుకుంది. వెంటనే ఆ పిల్లవాడు తల్లి స్తనమును వదలిపెట్టి రౌతు వైపు (పరిశీలనగా) చూసి, "అల్లాహ్! నన్ను ఇతనిలా చేయకు" అని అన్నాడు. ఆ తరువాత తల్లి వైపుకు తిరిగి పాలు త్రాగటం ప్రారంభించాడు.

ఆ పిల్లవాడు పాలు త్రాగిన వైనాన్ని దైవ ప్రవక్త (స) తన చూపుడు వ్రేలుని నోట్లో పెట్టుకొని చప్పరిస్తూ చెప్పిన దృశ్యం ఇప్పటికీ తన కళ్లముందు మెదలుతోందని (ఈ హదీసు ఉల్లేఖకులు హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) అన్నారు.)

తరువాత ఆ స్త్రీ ముందునుంచే కొందరు ఒక బానిసరాలిని కొట్టుకుంటూ తీసుకు వెళ్ళారు. వాళ్ళు ఆ బానిసరాలిని (కొడ్తూనే) "నువ్వు వ్యభిచారం చేశావు. దొంగతనం చేశావు" అని తిట్టిపోస్తున్నారు. ఆమె మాత్రం "హస్బియల్లాహు వనీమల్ వకీల్" (నాకు అల్లాహ్-సహాయం-చాలు. ఆయనే-నన్ను రక్షించగల - శ్రేష్ఠమైన కార్యసాధకుడు)" అని అంటోంది. పిల్లవాడి తల్లి అది చూసి,

اللّٰهُمَّ! لا تَجْعَلْنِي مِثْلَهُ، وَمَرُّوا بِهٰذِهِ الأَمَةِ وَهُمْ يَضْرِبُونَهَا وَيَقُولُون: زَنَيْتِ سَرَقْتِ، فَقُلْتُ: اللّٰهُمَّ! لاتَجْعَل ابنِي مِثْلَهَا فَقُلْتَ: اللّٰهُمَّ! اجْعَلْنِي مِثْلَهَا؟! قالَ: إنَّ ذلكَ الرَّجُلَ كَانَ جَبَّاراً فَقُلْتُ: اللّٰهُمَّ! لاتَجْعَلْنِي مِثْلَهُ، وَإنَّ هٰذِهِ يَقُولُونَ لَهَا زَنَيْتِ، وَلَمْ تَزْنِ، وَسَرَقْتِ، وَلَمْ تَسْرِقْ، فَقُلْتُ: اللّٰهُمَّ! اجْعَلْنِي مِثْلَهَا» متفقٌ عليه.

"దేవా! నా కొడుక్కి ఈ బానిసరాలి గతి పట్ట కూడదు" అని వేడుకుంది. వెంటనే పిల్లవాడు పాలు త్రాగటం వదలిపెట్టి ఆ బానిసరాలివైపు చూసి, "దేవా! నన్ను ఈమె లాగే చెయ్యి" అని అన్నాడు. అప్పుడు ఆ తల్లీకొడుకుల మధ్య ప్రశ్నోత్త రాలు జరిగాయి. తల్లి తన కొడుకుని, "ముందు ఆ సొగసరివాడు వెళ్ళినప్పుడు నేను నా కొడుకుని కూడా అంతటి వాడిని చేయమని దైవాన్ని ప్రార్థిస్తే నువ్వేమో అలా చేయవద్దని ప్రార్థించావు. తరువాత కొంతమంది ఆ బానిసరాలిని 'నువ్వు వ్యభిచారం చేశావు, దొంగతనం చేశావ'ని తిడ్తూ కొట్టుకుంటూ తీసుకెళ్తుంటే నేను నా పిల్లవాడికి ఆ గతి పట్టకూడదని ప్రార్థించాను. కాని నువ్వు మాత్రం ఆమెలాగే అవ్వాలని కోరుకుంటున్నావు (అసలు నువ్విలా ఎందుకు మాట్లాడుతున్నావు?)" అని అడిగింది. దానికా చంటిపిల్లవాడు, "ముందు వెళ్ళిన ఆ సొగసరివాడు పరమ దుర్మార్గుడు. నేనూ అతనిలా కాకూడదని దైవాన్ని ప్రార్థించాను. కాని ఈ బానిసరాలిని వీళ్ళు వ్యభిచారం చేసిందని, దొంగతనం చేసిందని అంటున్నారుగాని నిజానికి ఆమె అలా చేయలేదు. అందుకే దేవుడు ఈమెలా నన్ను కూడా (సౌశీల్యవంతుడిగా), చేయాలని కోరుకున్నాను" అని సమాధానమిచ్చాడు.

(బుఖారీ - ముస్లిం)

وَ«المُومِسَاتُ»: بضَمِّ الميمِ الأُولَى وإِسْكَانِ الوَاوِ وكسرِ الميم الثانيةِ وبالسين المهملَة؛ وَهُنَّ الزَّوَانِي. وَالمُومِسَةُ: الزَّانِيَةُ. وقوله: «دَابَّةٌ فَارِهَةٌ» بالفاءِ: أيْ: حَاذِقَةٌ نَفِيسَةٌ. وَ«الشَّارَةُ» بِالشِّين المُعْجَمَةِ وَتَخْفِيفِ الرَّاءِ: وَهِيَ الجَمَالُ الظَّاهِرُ فِي الهَيْئَةِ وَالمَلْبَسِ. وَمَعْنَى «تَرَاجَعَا الحَدِيثَ» أيْ: حَدَّثَتِ الصَّبِيَّ وَحَدَّثَهَا، والله أعلم.

'మూమిసాత్' అంటే వ్యభిచారం చేసే స్త్రీలు. 'మూమిసా' ఏకవచనం. 'దాబ్బతున్ ఫారిహా' అంటే వేగంగా పోయే శ్రేష్ఠమైన వాహనం. 'షారహ్' శరీరాకృతిలో, దుస్తుల్లో కనిపించే అందం. 'తరాజఅల్ హదీస్' తల్లీ కొడుకులిద్దరూ మాట్లాడుకున్నారని అర్థం. 'వల్లాహు ఆలమ్'.

(సహీహ్ బుఖారీలోని 'ప్రవక్తల స్థితిగతుల' ప్రకరణంలోనూ సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణంలోనూ ఈ హదీసు వచ్చింది.)

ముఖ్యాంశాలు

ఇక్కడ ఓ విషయం గమనార్హం. ఈ హదీసులో శైశవ దశలో మాట్లాడిన పిల్లలు ముగ్గురే అని చెప్పబడింది. ఇంతకు ముందు మాంత్రికుడు - మతగురువు కథ (కందకాల వాళ్ళ కథ)లో ఈ ముగ్గురూ కాకుండానే ఇంకో చంటిపిల్లవాడు కూడా తన తల్లితో మాట్లాడాడని వచ్చింది. అసలు విషయం ఏమిటంటే, ఈ హదీసులోని ముగ్గురు పిల్లలంటే ఇస్రాయీల్ జాతికి చెందిన ముగ్గురని అర్థం. వాస్తవానికి పసితనంలో మాట్లాడిన పిల్లలు మొత్తం నలుగురు.

పై హదీసును అధ్యయనం చేస్తే ఈ క్రింది విషయాలు బోధపడతాయి.

1. నఫిల్ నమాజులకన్నా తల్లిదండ్రుల పిలుపుకే ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనివ్వాలి. నఫిల్ నమాజు చేస్తున్నప్పుడు తల్లిదండ్రులు పిలిస్తే నమాజును వదలిపెట్టి ముందు తల్లిదండ్రుల మాట వినాలి.
2. మహానుభావుల చేత అద్భుతాలు జరగవచ్చు.
3. కొన్ని సందర్భాల్లో విశ్వాసులకు పెద్ద పెద్ద పరీక్షలు ఎదురుకావచ్చు. విశ్వాసులు అలాంటప్పుడు సహన స్థయిర్యాలతో వాటిని ఎదుర్కోవాలేగాని నిరాశా నిస్పృహలకు లోను కారాదు. దేవుడు విశ్వాసులైన దాసులకు ఏనాటికైనా తప్పకుండా సహాయం చేస్తాడు.
4. ప్రపంచంలో కలవారి అందానికి, ఆడంబరానికి దాసోహమయిపోయి వారిని అనుసరించే ప్రయత్నం చేయకూడదు. ఎల్లప్పుడూ సత్పురుషుల అడుగుజాడల్లోనే నడవాలి. సాఫల్యం ఇందులోనే ఉంది.